

Case Study

Case Study

Case Study

การสอนนิเทศศาสตร์ด้วยกรณีศึกษา (Case Study)

ศรานี มณีโชติ*

ผู้เขียนขอขอบยกข้อมูลและตัวอย่างกรณีศึกษาชั้งผู้เรียนและผู้เข้าร่วมการอบรมได้ไวเคราะห์และนำเสนอร่วมกันในการอบรมเชิงปฏิบัติการ “การสอนด้วยกรณีศึกษา” หัวข้อเรื่อง “การสอนนิเทศศาสตร์ด้วยกรณีศึกษา (Case Study)” โดยมี ผศ.ดร.สุธารัตน์ ดิษยวรรณะ คณบดีคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ เป็นวิทยากร ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ จังหวัดปทุมธานี เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจในการนำกรณีศึกษาไปใช้ในการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์

*อาจารย์โปรแกรมวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

“นิเทศศาสตร์” มาจากภาษาอังกฤษว่า “Communication Arts” แปลว่า ศาสตร์แห่งการสื่อสาร ซึ่งหมายรวมถึงการสื่อสารทุกรูปแบบของมนุษย์ ดังนั้น การศึกษา วิชาด้านนิเทศศาสตร์ คือ การศึกษาการสื่อสารไปยังมวลชนไม่ว่าจะโดยทางใดก็ตาม และไม่จำเพาะว่าเป็นสื่อประเภทใดประเภทหนึ่งเท่านั้น

สาขาวิชาของการเรียนการสอนนิเทศศาสตร์ในปัจจุบัน

- การสื่อสารมวลชน (Mass Communication) ได้แก่ วิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (Radio and Television Broadcasting)
- การหันสื่อพิมพ์หรือวารสารศาสตร์ (Journalism)
- ภาพยนตร์และภาพนิ่ง (Film and Photography)
- การประชาสัมพันธ์ (Public Relations)
- การโฆษณา (Advertising)
- วิทยาการแสดง (Performing Arts)
- การสื่อสารเพื่อการพัฒนา (Development Communication) ฯลฯ

ด้วยลักษณะเฉพาะของวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ จึงทำให้การเรียนการสอนนิเทศศาสตร์ มีทั้งความเหมือนและความต่างจากวิชาการศาสตร์อื่น ๆ ในความเหมือนคือนิเทศศาสตร์มีการสอนทั้งในภาคทฤษฎี (อาทิ วิชาหลักนิเทศศาสตร์ หลักการสื่อสารมวลชน ทฤษฎีการสื่อสาร รวมทั้งวิชาหลักการเบื้องต้นของแต่ละสาขา วิชาตามแต่ประเภทของสื่อ) และภาคปฏิบัติ ซึ่งผู้เรียนจะต้องมีการเรียนรู้และฝึกฝนด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (อาทิ การผลิตรายการวิทยุกระจายเสียง รายการวิทยุโทรทัศน์ การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ) โดยการฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ และการออกใบฝึกปฏิบัติในสถานที่จริง

ในความต่างจากสาขาวิชาอื่น ๆ นั้น นอกจากนิเทศศาสตร์จะเป็นศาสตร์ที่มีหลักการและทฤษฎีเป็นของตัวเองแล้ว นิเทศศาสตร์ยังมีความเป็นสหสาขาวิชา (Inter-disciplinary) ที่จำเป็นต้องนำศาสตร์ของสาขาวิชาอื่น ๆ ไปใช้ในการวิเคราะห์เพื่อนำเสนอในการปฏิบัติงานจริง เช่น การนำเสนอข่าวประเภทต่าง ๆ ต้องใช้ความรู้จากศาสตร์สาขาวิชาอื่น ๆ เช่นมาประกอบ ข่าวการเมือง ใช้ความรู้ด้านรัฐศาสตร์ ข่าวเศรษฐกิจ ใช้ความรู้ด้านบริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์ เป็นต้น ดังนั้น ในการสอนด้านนิเทศศาสตร์ บางครั้งจะไม่สามารถอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจได้ด้วยหลักของวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ หรือยกตัวอย่างให้เข้าใจแต่เพียงอย่างเดียว แต่ต้องใช้ศาสตร์อื่น ๆ ประกอบกับวิธีการสอนในหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจและเข้าถึงศาสตร์

ของความเป็นนิเทศศาสตร์ได้อย่างแท้จริง โดยทั่ว ๆ ไปแล้วการสอนนิเทศศาสตร์มีจังหวะการสอนในหลากหลายรูปแบบ และในปัจจุบันวิธีการสอนวิธีหนึ่งที่กลยุทธ์ เป็นอีกทางเลือกสำหรับการสอนด้านนิเทศศาสตร์ในปัจจุบัน คือ การสอนด้วยกรณีศึกษา (Case Study) เพราะเป็นการสอนที่จะทำให้ผู้เรียนเห็นทั้งภาพและเข้าใจลึกแก่นแท้ของความเป็นนิเทศศาสตร์ได้ดียิ่งขึ้น

ลักษณะวิธีการสอนนิเทศศาสตร์โดยทั่ว ๆ ไป

1. การสอนด้วยการบรรยาย (Lecture) เป็นการบรรยายเนื้อหาการเรียน การสอนโดยทั่ว ๆ ไป มีข้อดีที่สามารถนำเสนอ กับกลุ่มที่มีผู้เรียนจำนวนมาก แต่ข้อจำกัดอยู่ที่ผู้เรียนมักจะเป็นเพียงผู้รับความรู้เพียงอย่างเดียว มีได้มีส่วนร่วมกับการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังวัดการรับรู้ของผู้เรียนได้ยาก และการสอนต้องคำนึง เนื้อหาในการสอนให้พอดีกับเวลาในการบรรยาย
2. การสอนด้วยการบรรยายร่วมกับการแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน (Lecture with Discussion) จุดดีของการสอนวิธีนี้คือ ทำให้ผู้เรียนได้มีการตั้งประเด็นคำถาม มีการนำเสนอความคิดใหม่ ๆ ได้มีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันในชั้นเรียน แต่ข้อจำกัดของวิธีนี้ คือ การแสดงความคิดเห็นร่วมกันในชั้นเรียน ผู้สอนจะต้องควบคุมสถานการณ์ให้ได้ เนื่องจากผู้เรียนยังเป็นผู้ที่มีประสบการณ์น้อย และจะต้องมีการเตรียมตัวล่วงหน้า เพื่อให้การบรรยายร่วมกับการแสดงแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชั้นเรียนมีคุณภาพ
3. การสอนด้วยการเชิญวิทยากรบรรยาย (Guest Speaker) ข้อดีอยู่ที่ วิทยากรผู้บรรยายสามารถบรรยายในเรื่องที่ตนมีความเชี่ยวชาญ เนื่องจากผู้สอนอาจ ไม่มีประสบการณ์หรือไม่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ และการสอนในวิธีนี้ สามารถทำให้ผู้เรียนคิดนออกกรอบ ขยายแนวความคิดใหม่ ๆ ในหัวข้อเรื่องที่จะบรรยายขึ้นมาได้ ส่วนข้อจำกัด คือ วิทยากรผู้บรรยายถึงแม้จะเป็นผู้เชี่ยวชาญแต่ก็ไม่จำเป็นว่าจะเป็นผู้พูดที่ดี จึงจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมร่วมกันระหว่างผู้สอน และผู้บรรยาย
4. การสอนด้วยการอภิปรายจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Panel of Experts) ข้อดี คือ มีการนำเสนอความคิดที่หลากหลายจากผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้าน เกิดการมองต่างมุม แต่อาจมีข้อจำกัดในเรื่องการนำเสนอของผู้ร่วมอภิปรายที่ไม่จำเป็นต้องผู้พูดที่ดีเสมอไป รวมทั้งการควบคุมให้ผู้ร่วมอภิปรายนำเสนอในหัวข้อประเด็นที่กำหนดไว้เป็นลิสท์ที่ทำได้ ยาก เช่นกัน จึงควรเตรียมความพร้อมในการประสานงานด้านต่าง ๆ ให้กับผู้ร่วมอภิปราย

5. การสอนด้วยการอภิปรายในชั้นเรียน (*Class Discussion*) มีข้อดีที่ทำให้เกิดการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันในชั้นเรียนอย่างกว้างขวาง ทำให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากมีการมอบหมายให้ศึกษาเรื่องที่จะนำมาสนทนาในชั้นเรียนก่อนก็จะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนมากยิ่งขึ้น

6. การสอนด้วยการแสดงบทบาทสมมติ (*Role Playing*) เป็นการสร้างความตื่นตัวในการเรียนการสอน ผู้เรียนจะนำเสนอถึงความคิดของตนในประเด็นที่กำหนด เหมาะกับชั้นเรียนที่มีผู้เรียนจำนวนไม่มากนัก

7. การสอนด้วยกรณีศึกษา (*Case Study*) ข้อดีของกรณีศึกษาคือ ทำให้เกิดการร่วมกันคิด ร่วมกันทำ เพื่อให้เกิดแนวทางในการหาข้อสรุปของประเด็นปัญหา โดยใช้แนวคิด ทฤษฎี และทักษะต่าง ๆ ร่วมกันของผู้เรียน ข้อจำกัดคือผู้เรียนที่ไม่สามารถประยุกต์ใช้ทฤษฎีกับกรณีศึกษา ก็จะทำให้เกิดความลับสนในการที่จะใช้ความคิดจินตนาการเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ

กรณีศึกษาด้านนิเทศศาสตร์

กรณีศึกษา คือ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง หรืออาจเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงเพียงบางส่วนของสถานการณ์นั้น โดยสามารถนำมาใช้เป็นกรณีศึกษาประกอบการเรียนการสอนได้ โดยอาจจะเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับประเทศใด ประเทศหนึ่ง สังคมใด สังคมหนึ่ง องค์กรใด องค์กรหนึ่ง หรือชุมชนใด ชุมชนหนึ่ง โดยผู้สอนจะนำเหตุการณ์เหล่านั้นมาเรียบเรียงและใช้วิธีการต่าง ๆ นำมาปรับใช้ให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน หรืออาจเพิ่มเติมข้อมูลบางอย่างตามแต่ที่ผู้สอนต้องการ เพื่อง่ายในการวิเคราะห์ โดยจะต้องระบุข้อมูลให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้สอนและผู้เรียนสามารถเข้าใจได้ตรงกัน

กรณีศึกษาที่ดีจึงควรมีสาเหตุของการเกิดปัญหาระบุไว้อย่างชัดเจนและมีทฤษฎีที่สามารถอ้างถึงได้และตีความได้ ซึ่งวัตถุประสงค์สำคัญก็เพื่อให้ผู้เรียนสามารถฝึกค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น อีกทั้งยังเป็นการฝึกให้เป็นผู้ที่มีความคิดวิเคราะห์ มองการณ์ไกล สามารถนำความคิดของตนเองมาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหานั้น ๆ รวมทั้งสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาของสถานการณ์นั้น ๆ ได้ โดยกรณีศึกษาด้านนิเทศศาสตร์จะมีที่มาจากบทความ สารคดี ในหนังสือ ภาพพยนต์ วิดีทัศน์ ข่าวทางสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ข้อเขียนของผู้สอน รวมทั้งกรณีศึกษาที่มีพิมพ์เผยแพร่ทั่วไป หรืออาจเป็นรายงานข้อมูลในลักษณะต่าง ๆ

การบริหารจัดการในการใช้กรณีศึกษานั้น จะต้องนำกรณีศึกษาไปใช้ในห้องเรียนและแบ่งกลุ่มเรียนย่อย ๆ ประมาณ 5-6 คนเพื่อให้มีการแสดงความคิดเห็นในกลุ่มร่วมกัน ก่อนที่จะแสดงความคิดเห็นในห้องเรียน จะต้องกำหนดสถานการณ์ให้ผู้เรียนศึกษา พร้อมทั้งกำหนดโครงสร้างให้ชัดเจนว่าจะให้ผู้เรียนตอบประเด็นไหนอย่างไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำามจะต้องมีทั้งลักษณะว่าง และค่ออย ๆ เป็นคำาที่ตอบลงมา มีการเปรียบเทียบระหว่างเหตุการณ์ในกรณีศึกษานั้น และในท้ายที่สุดควรให้ผู้เรียนเลือกในลิ้งที่ได้ตอบไปในกรณีศึกษาเพื่อสรุปถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้น นอกจากนี้จะมีผู้เรียนกำลังแสดงความคิดเห็นในกลุ่มนั้น ผู้สอนควรจะเข้าไปสังเกตการณ์ หากผู้เรียนในแต่ละกลุ่มไม่สามารถวิเคราะห์ได้ตามที่กำหนดไว้ ก็ควรช่วยนำทางและทำให้ประเด็นปัญหานั้น ๆ เกิดความชัดเจน แต่ไม่ควรไปบากวนทางความคิด ต้องเปิดกว้าง และให้อิสระทางความคิดแก่ผู้เรียน จากนั้นให้ผู้เรียนได้ร่วมกันอภิปรายในห้องเรียน โดยการนำเสนอในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งไม่จำเป็นต้องนำเสนอทุกคน โดยผู้สอนอาจใช้วิธีการสุ่มเลือกตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอ ก็ได้

การใช้กรณีศึกษาในการเรียนการสอนนิเทศศาสตร์

ในบทความนี้ขอยกตัวอย่างกรณีศึกษาที่ ศศ.ดร.สุดารัตน์ ดิษยาร-Withan คณบดี คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ได้นำมาให้ผู้เขียนและผู้เข้าร่วมอบรมได้ศึกษาและเป็นกรณีศึกษา ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนด้านนิเทศศาสตร์จริงในบางรายวิชาของคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ โดยได้หยิบยกบางเรื่องราวหรือบางประเด็นที่เกิดขึ้นในสังคม จากสื่อประเภทต่าง ๆ มาใช้เป็นกรณีศึกษาเพื่อวิเคราะห์ถึงหลักและทฤษฎีต่าง ๆ ทางด้านนิเทศศาสตร์และสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เข้าใจถึงแก่นแท้ของเรื่องราวนั้น ๆ อาทิ

1. การใช้ข่าวจากสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ เป็นกรณีศึกษา เพื่อวิเคราะห์ถึงประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม

ตัวอย่างกรณีศึกษา

กรณีเนื้อหาข่าวของ น้องแนท เมื่อเปรียบเทียบกับกรณีการเผยแพร่ภาพไปทางเว็บไซต์ ของ ต๊ก บงกช คงมาลัย จากภาพนั้นเรื่อง ไอฟิก (โดยใช้ข่าวจากหนังสือพิมพ์ประกอบการศึกษา)

ตัวอย่างกรณีศึกษา

ไฟเขียบบล็อก “น้องแนท” ถ้าอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีกว่านี้

เปลือยป้ายเรตอีกซึ่งจะออกหมายเรียกไม่มาพบจับแหังห้าด้า “ประเวณี” ตำรวจเชิงบล็อก “น้องแนท-เกษรินทร์” นางเอกหนังวีชีดี “ไมรา” แบบไปเล่นหนังแผ่นให้ดิน ไปเบล็อกถึงขั้นเรตอีกซึ่ง รองผู้การฯ กองทะเบียน ออกหมายเรียกไปแล้วไม่ยอมมาตามนัด เตรียมออกหมายจับ เล่นงานห้อหานักค้าประเวณี

ขณะที่ผู้บริหารโรงพยาบาลลากพร้าวท่อนหลักฐานคดีภาพห้องผ่าตัดลามก แจ้งความกองปราบปราบช่วยตามไล่ล่าตัวมือโพสแลบมาดำเนินคดี ยืนยันภาพไฟล์ปรากฏในอินเทอร์เน็ต ตั้งแต่ช่วงปลายปีที่แล้ว ระบุหัวข้อเป็นภาษาอังกฤษ “คุณเชือใจหมอยหรือไม่//” ตำรวจท้องที่ยังหาผู้กระทำผิดไม่ได้ “ผู้การไก่” เตรียมประสานผู้เชี่ยวชาญอีกชีท ให้ช่วยเหลืออีกแรง ด้านคดีภาพเปลือยการาล่าวทรงได้ “ตึก-บางกอก” อาทิตย์หน้าถึงคิวเรียกสอบผู้ก่อเหตุ หนังไอล์ฟิก

กรณีมีกระแสข่าวว่า น.ส.เกษรินทร์ หรือ “น้องแนท” ขัยเฉลิมพล อายุ 27 ปี นางเอกหนังแผ่นวีชีดีจากเรื่อง “ไมรา” ได้ไปแสดงหนังวีชีดีติดเล่นคุกบกบุ่มต่างชาติ มีจាយภานหัวใจผลอดรักกันอย่างโ Jong ครึ่งดูเดือด ซึ่งกำลังเป็นที่อื้อฉาวของวงการหนังแผ่นนั้น ต่อมากองปราบฯ กองทะเบียนได้ตรวจสอบพบวีชีดีหนังเรื่องดังกล่าว จึงได้ออกหมายเรียกด้วย “น้องแนท” มาสอบสวน ตามที่เสนอข่าวไปแล้วนั้น

ความคืบหน้าเรื่องนี้ เมื่อเวลา 13.00 น. วันที่ 22 ก.ค. พ.ต.อ.วิสุทธิ์ วนิชบุตร รอง ผบก.ท. เปิดเผยว่า ตนได้ออกหมายเรียกด้วย น.ส.เกษรินทร์ ไปตั้งแต่วันที่ 14 ก.ค. ที่ผ่านมา เพื่อให้เดินทางมาให้ปากคำในฐานะพยานเท่านั้น แต่จนถึงขณะนี้ก็ยังไม่ได้รับการติดต่อมาแต่อย่างใด เมื่อเรียกแล้วไม่มาก ต้องออกหมายเรียกช้าอีกครั้ง ถ้าดีรักที่สอง น.ส. เกษรินทร์ ยังไม่ยอมติดต่อกันอีกจึงเตรียมออกหมายจับในข้อหาระทำการค้าประเวณีต่อไป

“ที่ผมต้องเรียกด้วย น.ส.เกษรินทร์ มาให้ปากคำ เพื่อต้องการจะสอบถามข้อมูลของขบวนการผลิตหนังสามก่อน้าวโดยเฉพาะทีมผู้สร้างและนายทุน เนื่องจากในปัจจุบันมีกู้มันนายทุนนิยมหันมาลงทุนสร้างหนังแนวหนึ่งอยู่หลายราย เพราะมีผลกำไรต่อเรื่องสูง และไม่มีกฎหมายเรื่องที่จะขาดทุน ดังนั้นจึงต้องทำการปราบปรามเรื่องเหล่านี้ให้หมดไป”

ผู้สื่อข่าวถามว่า ทำไมตำรวจจึงต้องออกหมายเรียก น.ส.เกษรินทร์ เพียงผู้เดียว พ.ต.อ. วิสุทธิ์ รอง ผบก.ท. ตอบว่า สาเหตุที่ต้องออกหมายเรียก น.ส.เกษรินทร์ มาให้ปากคำในฐานะพยาน เนื่องจากตำรวจต้องการสอบถามความข้อมูลต่าง ๆ หลังจากก่อนหน้านี้ได้ออกไปตรวจจับวีชีดีลักษณะลิขสิทธิ์และวีชีดีลามกอนาจารในหลายท้องที่ทั้งในกรุงเทพฯ และปริมณฑลได้ของกลางเป็นจำนวนมาก แล้วทางเจ้าหน้าที่ชุดจับกุมได้สังเกตเห็นวีชีดีลามกอนาจารต่างชาติเรื่องหนึ่ง เช่นโฆษณาเต้นชัดทิพน้ำปักไว้ว่า “มีนางเอกหนังแผ่นคนไทยร่วมแสดงด้วย”

จากนั้นได้เปิดตรวจสอบดูพบว่า เป็นนางเอกคนเดียวกันจริง จึงจำเป็นต้องออกหมายเรียกด้วยมาส อนปากคำเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง เพื่อเร่งขยายผลไปยังกลุ่มผู้ผลิต และนายทุนที่อยู่เบื้องหลังการถ่ายทำวีชีดีลามกอนาจารเรื่องดังกล่าว

ด้านกรณีมีต้นนำภาพมาไปเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต เป็นภาพเหตุการณ์ลักษณะคล้ายคนไข้ที่ถูกจับกุมอยู่กับความยาสลบบนนอนอยู่บนเตียง แล้วมีผู้ชายแต่งกายคล้ายหมอกำลังลงมือช่มชืน พร้อมเรียกคำบรรยายเดือนนายว่า เหตุการณ์เกิดขึ้นที่ รพ.ลาดพร้าว ทำให้ทางนายวิชัวล เพิ่มผล ผช.กรรมการผู้จัดการ รพ.ลาดพร้าว เตรียมนำหลักฐานเข้าไปแจ้งความที่กองปราบฯ เพื่อช่วยเหลือตัวมือโพสภาพด้วยและดำเนินคดี ตามที่เสนอข่าวไปแล้วนั้น

ต่อมาเวลา 11.00 น. วันเดียวกัน นายวิชวัล ผช.กรรมการผู้จัดการ รพ.ลาดพร้าว เดินทางเข้าพบ พล.ต.ต.โกลินทร์ ทินเรือง ผบกป. เพื่อแจ้งความดำเนินคดีกับบุคคลที่นำภาพลงในห้องผู้ตัวไปเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ตแล้วระบุว่าเป็นภาพจาก รพ.ลาดพร้าว ในข้อหาหมิ่นประมาทโดยการโฆษณา โดยนายวิชวัล กล่าวว่า เรื่องดังกล่าวทางโรงพยาบาล เคยเข้าแจ้งความแล้วที่ สน.โชคชัย ช่วงปลายปี 46 แต่คดียังไม่มีความคืบหน้า และเมื่อเร็ว ๆ นี้พ่อทราบข่าวว่าตำรวจกองปราบฯ จับกุมผู้โพสต์ภาพเบลือydara สาว “บงกช คงมาลัย” ได้ทางโรงพยาบาลจึงตัดสินใจมาแจ้งที่กองปราบฯ

นายวิชวัล เปิดเผยต่อว่า สำหรับภาพลงในห้องผู้ตัวดังกล่าว ตนเห็นครั้งแรก ประมาณวันที่ 23 ต.ค. 46 มีหัวข้อเป็นภาษาอังกฤษ ใจความว่า “คุณเชื่อใจ หมออธิรойไม่！” แต่ในช่วงนั้นไม่ได้สนใจอะไร เพราะเป็นภาพที่ถูกส่งต่อทางอีเมลทั่วไป จนกระทั่งวันที่ 9 ธ.ค. 46 ทางพนักงานคนของ รพ.ลาดพร้าว ได้รับเมล์ดังกล่าวอีกครั้ง มีการระบุหัวข้อภาพว่าเป็นโรงพยาบาลลาดพร้าว จากการตรวจสอบเมล์ที่ส่งมาครั้งนั้น ชื่อแรกในเมล์ที่ส่งต่อ ๆ กันมาเป็นเมล์ชื่อ pumisutikul.s (sakolsupa)

“หลังจากที่ภาพดังกล่าวเผยแพร่ออกไปแล้วมีประชาชนที่เข้ามาใช้บริการกับทางโรงพยาบาล รวมไปถึงประชาชนที่วิปเกิดความสงสัยและเข้าใจผิดให้เรา นาสอบตามเรื่องราวนี้จำนวนมาก บางรายถึงขั้นต่อว่ารุนแรง ทางโรงพยาบาลได้พยายามชี้แจงและยืนตือให้ตรวจสอบห้องผู้ตัวด้วยตัวเอง หลังเกิดเหตุ ไปแจ้งความเอาผิดกับผู้โพสต์ภาพทำให้เสื่อมเสีย นอกจากนี้ยังได้ไปร้องเรียนทางแพททลาก้าไว้ด้วย จากนั้น สักพักเรื่องได้เงียบทหายไป”

ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการ รพ.ลาดพร้าว ยังกล่าวถึงภาพดังกล่าวด้วยว่า จากการวิเคราะห์ภาพสถานที่ถ่ายทำจะเป็นสถานพยาบาลหรือคลินิกจริง ๆ แต่ไม่น่าจะอยู่ในประเทศไทย คงเป็นสถานที่ที่เลิกใช้งานไปแล้วสังเกตเห็นได้จากเครื่องมือแพทย์ที่ปรากฏส่วนใหญ่เป็นเครื่องมือที่ล้าสมัย ไม่ว่าจะเป็นคอมไฟ เตียง และเครื่องดูดพิล์ม ส่วนที่ว่าเป็นการจัดฉากขึ้นเพื่อกำหนดคิดว่าคงเป็นไปได้ยากเนื่องจากอุปกรณ์ที่ใช้ในห้องผู้ตัวดันนั้นมีราคาสูง ที่สำคัญไม่สามารถจัดทำมาได้ง่าย ๆ นั้น

อย่างไรก็ตาม ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการ รพ.ลาดพร้าว ยังกล่าวถึงภาพดังกล่าวอีกครั้ง ว่า “เรื่องนี้ตนไม่ทราบ แต่ทางโรงพยาบาลพยายามเรื่องพ้องร้องกับคู่กรณีรายหนึ่ง และคดีสามารถตกลงกันจนได้ขออภัยไปแล้ว ทั้งนี้ระหว่างให้สัมภาษณ์ นายวิชวัล นำภาพถ่ายภายใต้ห้องผู้ตัวของ รพ.ลาดพร้าว จำนวน 5 ห้อง มาเปรียบเทียบกับภาพที่ปรากฏในอินเทอร์เน็ต พบว่าแตกต่างกันอย่างลิ้มซึ้ง”

พล.ต.ต.โกลินทร์ กล่าวว่า อย่างฝากไปถึงแพทย์และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งคุณใช้ที่เคยใช้ห้องผู้ตัวจากสถานพยาบาลต่าง ๆ ถ้ามีโอกาสเห็นภาพดังกล่าวและสามารถจัดทำได้ว่าเป็นห้องผู้ตัวที่ได้ขอรับประทานข้อมูลมาอย่างต่อเนื่องเพื่อจะได้เข้าไปตรวจสอบ เพราะเรื่องนี้ถือว่าเป็นภัยทางลังคมอีกรูปแบบหนึ่งทำให้โรงพยาบาลและบุคลากรทางการแพทย์เสียหายเป็นอย่างมาก อย่างไรก็จะได้ติดตามความคืบหน้ากับทาง สน.โชคชัย และประสานไปยังเจ้าหน้าที่กระทรวงเทคโนโลยี สารสนเทศ และการสื่อสาร (ไอซีที) ให้ช่วยสืบสวนหาตัวผู้ที่โพสต์ภาพมาดำเนินคดี

ส่วนความคืบหน้าในการสืบสวนหาตัวผู้กระทำผิดเพิ่มเติมที่นำภาพเบลือydara “ตึก บงกช” จากภาพนั้นเรื่อง “ไข่ฟัก” นำไปเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ตนั้น สปดาห์หน้าทางพนักงานสอบสวนจะเริ่มทำการสอบถามในประเด็น “คนใน” บริษัท จีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ และบริษัทที่เกี่ยวข้องกับการผลิตภาพยนตร์เรื่องดังกล่าว โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนการนำภาพจากกล้องน้ำของ น.ส.บงกช ไปตัดต่อทำเทคนิคพิเศษ ทั้งนี้จะประสานงานกับทางบริษัทจีเอ็มเอ็ม แกรมมี่ เพื่อสอบถามคำกล่าวกับภาพยนตร์ว่า มีบริษัทใดครอบครองภาพไว้บ้าง เพื่อจะนำมาตรฐานเปรียบเทียบกับภาพที่มีการเผยแพร่อีกครั้ง.

(จากหนังสือพิมพ์เดลินิวส์)

ตัวอย่างกรณีศึกษา

ประเด็นปัญหา/คำถาม

1. ในสายตาของสังคม ใครเข้าช้ายเป็นผู้รับผิดชอบต่อเหตุการณ์ดังกล่าว
2. ทำไมสังคมจึงไม่ค่อยแสดงความเห็นใจกับผู้เสียหายทั้งสองกรณีมากนัก
3. ทั้งสองกรณีให้บทเรียนกับสังคมอย่างไรบ้าง

แนวทางการวิเคราะห์

ประเด็นแรก ในสายตาของสังคม ผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบในสองกรณีดังกล่าว คือ ตัวผู้เสียหายคือน้องแนท และตึก บงกช คงมาลัย ครอบครัวของผู้เสียหาย เจ้าหน้าที่ ตำรวจ หน่วยงานราชการด้านวัฒนธรรม ลิทธิสตรี กระทรวง ICT บุคคลและ บริษัทที่เป็นคู่กรณีของทั้งสองคน เป็นต้น

ประเด็นที่สอง สาเหตุที่สังคมไม่ค่อยแสดงความเสียใจกับผู้เสียหายอาจเป็น เพราะกรณีที่เกิดขึ้นนี้เกิดจากการกระทำของผู้เสียหายเอง ซึ่งผู้เสียหายได้กระทำในสิ่ง ที่ขัดต่อกฎหมายสากลของคนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม ของคนไทย และกรณีเช่นนี้มักเกิดขึ้นเป็นประจำ โดยมีข่าวออกมานำเสนอทาง สื่อมวลชนเสมอ ๆ ทำให้คนไทยเคยชินกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น รวมทั้งคนไทยขึ้นชื่อ ว่าเป็นคนที่ลืมง่าย มีเหตุการณ์ที่อยู่ในความสนใจเพียงไม่นานเมื่อมีเหตุการณ์อื่นๆ ผ่าน เข้ามาในความทรงจำมักจะลืมเหตุการณ์ก่อนหน้าได้อย่างง่ายดาย

ประเด็นที่สาม บทเรียนที่ทั้งสองกรณีได้ให้กับสังคม ทำให้ทราบว่าสื่อมวลชน มีอิทธิพลอย่างมากต่อมวลชน โดยเฉพาะการนำข่าวไปประดิษฐ์ให้เป็นกรณีใหญ่ น่าสนใจ เสนอ หากมองโดยวิเคราะห์ในแง่มุมด้านนิเทศศาสตร์ ในด้านของอิทธิพลของ สื่อมวลชนที่มีผลกระทบต่อสังคม จะพบว่าเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นในทั้งระดับปัจเจกบุคคล และที่เกิดขึ้นกับสังคมโดยรวม โดยมองทั้งแง่มุมอิทธิพลของสื่อที่มีผลกระทบกับผู้รับสาร และมองในแง่มุมของสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบของสื่อมวลชน รวมทั้งมองไปที่ กลไกที่ทำหน้าที่ดูแลสื่อมวลชนในปัจจุบันด้วยว่าสามารถทำหน้าที่ดูแลและควบคุม กันเองได้มากน้อยเพียงใด (ตามทฤษฎีบรรหัดฐานของสื่อ)

2. การใช้ภาพยนตร์ในการวิเคราะห์ถึงความล้มพันธ์ของสื่อมวลชนกับ สังคมในแง่มุมต่าง ๆ

การชมภาพยนตร์ซึ่งเป็นสื่อที่นำเสนอภาพเคลื่อนไหว มีเสียงประกอบ มีการเล่าเรื่องทำให้มองเห็นแง่มุมของความล้มพันธ์ที่นำเสนอในลักษณะของอารมณ์ความรู้สึก ซึ่งผู้ชมภาพยนตร์จะเกิดการจดจำและระลึกถึงสิ่งที่เกิดขึ้นได้นานกว่าสื่อประเภทอื่น ๆ

เนื่องจากเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมกับสิ่งได้รับชมในเวลาระยะหนึ่ง ทำให้ภาพยนตร์เป็นสื่อที่มีอิทธิพลโน้มน้าวใจผู้ชมได้เป็นอย่างมาก การใช้ภาพยนตร์เป็นกรณีศึกษาจะทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและวิเคราะห์สารได้ตามประเด็นปัญหาที่ได้กำหนดไว้

ตัวอย่างกรณีศึกษา

◎ ภาพยนตร์เรื่อง Mad City , The Paper , The Insider

ประเด็นปัญหา/คำถ้า “ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการทำงานของสื่อ”

◎ ภาพยนตร์เรื่อง Wag the Dog, All the president's Men , Nixon

ประเด็นปัญหา/คำถ้า “สื่อมวลชนกับการเมือง”

◎ ภาพยนตร์เรื่อง The Truman Show, ED TV , In and Out , The Net , Broadcast News

ประเด็นปัญหา/คำถ้า “ผลกระทบของสื่อมวลชนต่อชีวิตประจำวัน”

แนวทางการวิเคราะห์

ในการวิเคราะห์จะต้องนำเสนอดึงเรื่องย่อของภาพยนตร์ที่ผู้เรียนชม พร้อมทั้งบอกประเด็นที่ต้องการวิเคราะห์ว่ามีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องใด ซึ่งได้มีการตั้งประเด็นคำถ้า/ปัญหาแต่ละด้านกับภาพยนตร์แต่ละเรื่องໄວแล้ว รวมทั้งจะต้องนำหลักและทฤษฎีด้านนิเทศศาสตร์การสื่อสารมวลชน หลักเบื้องต้นของสื่อประเภทต่าง ๆ ความรับผิดชอบ

และจริยธรรมของสื่อมวลชนเข้ามาประกอบในการวิเคราะห์ด้วย ในที่นี้จะนำเสนอ การวิเคราะห์ภาพยนตร์เพียงหนึ่งเรื่อง คือ

The Truman Show

เรื่องย่อ

The Truman Show เป็นละครโทรทัศน์สุดขัตในเมริกา มีตัวละครเอกคือนาย Truman Burbank ชายหนุ่มที่มีชีวิตแสลงจะธรรมชาติ ซึ่งชีวิตของเขารู้สึกขาดความเป็น ตัวละครตัวนี้ตั้งแต่เกิด โดยที่เขาไม่รู้ตัว และรายการโทรทัศน์ได้ติดอันดับ เพราะมี การลงทุนถ่ายทำสูงและแพร์ฟาร์มชีวิตจริงๆ ของนาย Truman ตลอด 24 ชั่วโมง เป็น ละครชีวิตจริง ไม่มีการเขียนบทล่วงหน้าแล้ววันหนึ่งเหตุการณ์ที่ผิดปกติเกิดขึ้นกับชีวิตของ Truman จนทำให้เขารู้สึกต้องพยายามค้นหาความจริงจนทราบว่าชีวิตที่แท้จริงของเขามีมีเพียงแต่ลีบ์ที่จัดจากขึ้นมาเท่านั้น และทำให้เขารายภัยที่จะออกไปสู่โลกของความจริง ที่ไม่ตอกย้ำภายใต้อธิบัพของลือ

จากการวิเคราะห์ในประเด็นปัญหา/คำถาม “ผลกระทบของสื่อมวลชนต่อชีวิต ประจำวัน” โดยใช้หลักของการทำหน้าที่ของสื่อมวลชน นั่นคือมองไปที่ “การทำหน้าที่” (Function) และ “การไม่ทำหน้าที่” หรือ “การทำหน้าที่ที่เป็นอันตราย” (Dysfunction) พบว่า การทำหน้าที่ของสื่อมวลชนในภาพยนตร์เรื่องนี้ส่งผลให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน เพียงเพื่อหวังผลตอบแทนคือ Rating ที่สูงขึ้นแลกกับการลงโฆษณาและ การขายสินค้าและบริการ ซึ่งเป็นการหวังผลประโยชน์ทางการตลาดเท่านั้น ภาพยนตร์ เรื่องนี้จึงเป็นลักษณะของการเยียวยันเสียดสีทางการสื่อมวลชนอย่างรุนแรง แสดงให้เห็นถึงวิวัฒนาการทางด้านเทคโนโลยีที่ถึงแม้จะเจริญถึงขีดสุด แต่ในเรื่องของจิตใจ มนุษย์กลับไปอยู่ที่จุดต่ำสุด ไม่คำนึงถึงลีบ์ที่เกิดขึ้นมองเห็นแต่เพียงผลประโยชน์เท่านั้น

3. การใช้ข่าวจากหนังสือพิมพ์ เป็นกรณีศึกษา เพื่อวิเคราะห์ถึงการทำหน้าที่ จริยธรรมของหนังสือพิมพ์ในการรายงานข่าว (News Reporting)

ตัวอย่างกรณีศึกษา

กอด บก.เดลี่มีร์เรอร์เรอร์ลงภาพปลอม

ลองดอน-เดลี่ มิร์เรอร์ ปลด บก. ออกรากคำแห่ง หลังตีพิมพ์ภาพปลอมทหาร อังกฤษหารุณนักโทษชาวอิรัก

คณะกรรมการบริหารหนังสือพิมพ์เดลี่ มิร์เรอร์ ได้ลงมติเมื่อวันศุกร์ (15 พ.ค.) สั่ง ปลดนายเพียร์ช มอร์แกน ออกรากคำแห่งบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ฉบับนี้แล้ว เพื่อรับผิดชอบกรณีที่หนังสือพิมพ์ฉบับนี้ได้ตีพิมพ์ภาพทหารอังกฤษหารุณนักโทษชาวอิรัก จนกลายเป็นเรื่องอื้อฉาวไปทั่วโลก แต่ผลพิสูจน์ของกองทัพยืนยันแล้วว่า ไม่ใช่ภาพเหตุการณ์จริง เพราะกองทัพสามารถยืนยันได้ว่ารถบรรทุกทหารที่ปรากฏในภาพนั้น ประจำอยู่ที่ฐานทัพในแลงคาสเซอร์โดยไม่เคยถูกส่งไปที่อิรักเลย

ต่อกรณีนี้ คณะกรรมการบริหารของ เดลี่ มิร์เรอร์ ให้เหตุผลที่ปลดนายมอร์แกน จึงไม่สมควรทำหน้าที่นี้ต่อไป พร้อมกันนี้ คณะกรรมการบริหารของเดลี่ มิร์เรอร์ ได้แต่งตั้งนายเดล เคลลี่ ผู้ช่วยบรรณาธิการ ให้ดำรงตำแหน่งแทนนายมอร์แกนชั่วคราว

เดลี่ มิร์เรอร์ ยืนยันด้วยว่า ที่ผ่านมา หนังสือพิมพ์ฉบับนี้ตีพิมพ์ด้วยเจตนาดี โดยเชื่อว่า เป็นภาพทหารอังกฤษทำร้ายนักโทษชาวอิรักจริง ๆ

นอกจากนี้ หนังสือพิมพ์ฉบับนั้นเสียได้ตีพิมพ์คำขอภัยบนหน้าหนึ่ง และแสดงความเสียใจเป็นอย่างยิ่ง ที่สร้างความเสียหายให้กับกรรมการคุณลีแลงคาลเซอร์และกองทัพ อังกฤษ ในอิรัก และพร้อมจะให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ ในการสืบสวนเรื่องนี้ต่อไป

ด้านนายมอร์แกนเผยว่า ตัวเองตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงที่ประหลาดใจ และมีการวางแผนไว้ตั้งแต่ต้องเข้าไปแล้ว พร้อมกับยืนกรานว่า เรื่องทหารหารุณกรรมนักโทษเป็นเรื่องจริง แม้ฐานลังกฤษจะยืนยันเมื่อ 2 วันก่อนหน้านี้ว่า เป็นภาพปลอมก็ตาม

นับเป็นผู้บริหารสื่ออังกฤษคนที่ 3 ที่หลุดออกจากคำแห่ง ลับเนื่องจากการนำเสนอข่าวสารที่ไม่ถูกต้อง ก่อนหน้านี้ผู้บริหารของบีบีซี 2 คนถูกบีบีซี ให้ลาออกจาก หลังสอบสวนของคณะกรรมการอิสระ ได้ดำเนินบีบีซีอย่างรุนแรงการนำเสนอข่าวก่อความวุ่นวาย รัฐบาลสหราชอาณาจักรตั้งข้อมูล ข่าวของ ที่ยกเป็นเหตุอ้างทำสังคมอิรัก

ประเด็นปัญหา/คำถาม

- การปลดบรรณาธิการหนังสือพิมพ์เดลี่มิร์เรอร์ออกจากคำแห่ง โดยคณะกรรมการบริหารฯ เกิดขึ้นภายใต้เหตุผลใด หรืออ้างอิงหลักการใด
- ผู้เกี่ยวข้องน่าจะมองสถานการณ์ที่เกิดขึ้น แตกต่างกันอย่างไร
 - คณะกรรมการบริหาร
 - บรรณาธิการหนังสือพิมพ์เดลี่ มิร์เรอร์
 - สาธารณชน หรือ ผู้อ่าน
 - รัฐบาลอังกฤษ
- การกระทำดังกล่าวถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ เพราะอะไร จงแสดงความคิดเห็น

แนวทางการวิเคราะห์

ประเด็นแรกคณะกรรมการบริหารสื่อปลดบรรณาธิการออกจากตำแหน่งเนื่องจากหนังสือพิมพ์เดลีมิร์เรอร์ตีพิมพ์ภาพปลอมทหารอังกฤษทารุณนักโทษชาวอิรัก ซึ่งในการวิเคราะห์ที่ต้องหยิบยกหลักการในการรายงานข่าว รวมทั้งเรื่องจริยธรรมในการรายงานข่าวทางหนังสือพิมพ์ ที่จะต้องเสนอข้อเท็จจริง (facts) ที่มีข้อมูลถูกต้อง ไม่บิดเบือนความจริงมาประกอบ ซึ่งในฐานะบรรณาธิการจะต้องเป็นผู้ตรวจสอบข้อมูลเหล่านี้ก่อนลงพิมพ์เผยแพร่

ประเด็นที่สอง ผู้เกี่ยวข้องมองสถานการณ์เหล่านี้ต่างกัน โดย

- คณะกรรมการบริหารจะมองถึงความรับผิดชอบของหนังสือพิมพ์ในฐานะเจ้าของลือ/ผู้บริหารสื่อที่มีต่อสังคมและประเทศชาติ เนื่องจากเรื่องที่เกิดขึ้นทำให้เกิดผลเสียหายอย่างมากต่อประเทศอังกฤษ เพราะทำให้ทหารอังกฤษตกอยู่ในอันตรายจากการนำเสนอข่าวที่ไม่ถูกต้อง จึงเห็นว่าการปลดบรรณาธิการผู้ดูแลการตีพิมพ์เผยแพร่ข่าวเป็นการเหมาะสม

- บรรณาธิการหนังสือพิมพ์เดลีมิร์เรอร์มองว่าตนเองตกเป็นแพะรับบาปของสถานการณ์ในครั้งนี้ เพราะเรื่องที่เกิดขึ้นมีความลึกซับซ้อนและมีการวางแผนโดยต้องเอาไว้ก่อนแล้ว และยืนยันถึงความบริสุทธิ์ใจพร้อมยืนยันว่าภาพดังกล่าว เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง

- สาธารณะ หรือผู้อ่าน ในฐานะผู้รับข่าวสารจะต้องมีการวิเคราะห์ถึงสถานการณ์ความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ซึ่งผู้อ่านอาจมองได้ทั้งสองแง่มุมเนื่องจากการอภิการนำเสนอข่าวที่ต่างกันของทั้งสองฝ่าย

- รัฐบาลอังกฤษ ยืนยันว่าภาพที่นำเสนอเป็นของปลอม จึงมองสถานการณ์นี้ว่าทำให้เกิดความเสียหายต่อประเทศชาติอย่างรุนแรง จึงต้องมีผู้รับผิดชอบกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

ประเด็นที่สาม การมองว่าเหตุการณ์ดังกล่าวถูกต้องเหมาะสมหรือไม่

หากพิจารณาถึงการกระทำดังกล่าวโดยใช้ทฤษฎีบรรทัดฐานของลือ (Normative Theory) ในแง่มุมของ Libertarian Theory (ทฤษฎีอิสระภาพนิยม) มองว่าสื่อสามารถทำหน้าที่นำเสนอทัศนะที่หลากหลายในตลาดเสรีแห่งความคิดเห็น ทำหน้าที่ตรวจสอบทั้งด้านในของการแสดงทางข้อเท็จจริง รวมทั้งตรวจสอบรัฐบาลไปพร้อม ๆ กับทำหน้าที่ตอบสนองความต้องการด้านอื่นๆ ของสังคม ซึ่งทฤษฎีนี้มีข้อห้ามในเรื่องของการนำเสนอข่าวที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม อาทิ การลบหลู่มิ่นประมาท การเผยแพร่ลิ่ง

ลามก การยุงให้เกิดสังคม เป็นต้น แต่บางครั้งความเป็นอิสระของสื่อที่มาพร้อมกับ การขยายตัวของลักษณนิยม ซึ่งเจ้าของสื่อมีบทบาทอย่างมากนั้น ทำให้ความรับผิดชอบ ในการนำเสนอข่าวลดน้อยลงไป จึงต้องอาศัยแนวคิด Social Responsibility Theory (ทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม) เข้ามาบททวนการทำงานของสื่อมวลชนที่จะต้องเข้ามา ดูแลและควบคุมกันเองในการดำเนินงาน โดยจะต้องรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบนพื้น ฐานของความเป็นจริงอย่างละเอียดรอบด้าน และได้ตรวจสอบอย่างรอบคอบโดย พิจารณาดูบริบทที่เหตุการณ์นั้นได้เกิดขึ้น ดังข่าวที่เกิดขึ้น ที่ทางรัฐบาลอังกฤษยืนยันว่า มีได้เกิดขึ้นจริง ทำให้เกิดภาพที่สร้างความเลี่ยหายกันประเทศชาติ หนังสือพิมพ์จึงต้อง สร้างความรับผิดชอบโดยการลดนบรรณอธิการ แต่หากมองในมุมของบรรณอธิการ ก็จะ พบว่าลิงที่เกิดขึ้นอาจเป็นเรื่องที่ไม่ยุติธรรม เพราะไม่มีความสามารถพิสูจน์ได้ว่าการตัดสิน เรื่องดังกล่าวของรัฐบาลอังกฤษเป็นลิงที่ถูกต้อง และการตัดสินของคณะกรรมการบริหาร หนังสือพิมพ์เป็นลิงที่ขอบธรรมหรือไม่

4. การจัดทำเป็นสรุป Brief ของผลิตภัณฑ์ โดยการยกตัวอย่างผลิตภัณฑ์ใน ตลาดหรือสร้างผลิตภัณฑ์ขึ้น เพื่อวางแผนรองรับในการโฆษณา

ตัวอย่างกรณีศึกษา

สรุป Brief ผลิตภัณฑ์ D-DOX

Product

- Quality Product
- Innovative Product เช่น Pizza D-DOX ,แซมพูสตรเย็น แซมพูสตรสำหรับ ผู้แพ้ง่าย (และกำลังจะออก Product ใหม่อีก ที่เป็น Innovative อีก 2 ตัว)
- อาหารมีส่วนผสมของยัคค่า มีคุณสมบัติช่วยให้ถ่ายง่าย และไม่มีกลิ่นเหม็น ส่วน คุณค่าใน ฯ นั้น ทุกอย่างมีเหมือนกันหมด เพียงแต่บางอย่างที่อยู่ในส่วนนั้น ๆ ขึ้น มาเป็น Point พุดเท่านั้น เช่น สารต้านอนุมูลอิสระ
- อาหารมีอายุ 6 เดือน
- Pizza มีอายุ 1 ปี เป็น Snack สำหรับกินเล่น แต่ที่ขายดีที่สุดจะเป็นตัวอาหาร ส่วน Pizza ช่วยให้ D-DOX มีจุดเด่นที่แตกต่างจากคู่แข่ง
- อาหารสุนัขขนาด 3 กิโลกรัม จะบรรจุ 4 กิโลกรัม (ประมาณ 190 บาท) ขนาด 8 กิโลกรัม จะบรรจุ 10 กิโลกรัม (ประมาณ 390 บาท) แฉมให้ผู้บริโภค ซึ่งทุก อย่างเหมือนกันหมด

- ฤทธิ์ฟันจะเป็นช่วงที่ เชzmพูชาดี เพราะสุนัขจะสกปรกเปียกอมแมม
- เร็ว ๆ นี้จะออกแบบกระป่อง มี 4 รล รลแกะ รลเนื้อ รลไกร รลตับ
- วางแผนไว้ว่าจะส่งออกต่างประเทศ

Advertising ที่เคยทำ

- ส่วนใหญ่จะเป็น Print Ad. และ Spot วิทยุ เนื่องจากมีงบน้อย
- Spot วิทยุปีที่แล้ว ทำเป็นเพลง เพื่อต้องการบอกว่า “ถ้าไม่รัก ก็อย่าไปเลี้ยงมัน” ได้รับรางวัล Tac Awards ปีที่แล้ว

Promotion ที่เคยทำ

- ชื่อ D-DOX ร่วมลุ้นจับคลากซิงเชคลูกสุนัข Golden Retriever
- หากคุณซื้อผลิตภัณฑ์ D-DOX นอกจากรสุนัขของท่านจะได้อิ่มอร่อยแล้ว สุนัขที่อยู่ตามมูลนิธิต่าง ๆ ยังได้อิ่มด้วย เพราะรายได้ส่วนหนึ่งมอบให้มูลนิธิสุนัขต่าง ๆ
- Trade Promotion ชื่อ 1 โลล แण 1 ถุงใหญ่
- Consumer Promotion แणเมเลือ
- เก็บทุกยี่ห้อจะแถมถัง เพราะเมื่อผู้บริโภคซื้ออาหารถุงไปแล้วก็จะใส่ถังไว้เพื่อไม่ให้อาหารนิมหรืออ่อน

งบประมาณ

- ให้งบประมาณสำหรับการวางแผนรณรงค์การสื่อสารตลาดินค้าผลิตภัณฑ์ D-DOX 20 ล้านบาท
- งบประมาณ 20 ล้านบาท รวมค่า Production และรวมค่า Agency Fee แต่ไม่รวม Vat

ระยะเวลา

- เริ่มต้นตั้งแต่กรกฎาคม 2546 ถึงสุดมิถุนายน 2547 รวมระยะเวลา 1 ปี

ข้อมูลเพิ่มเติม

- ต้องการ 0.3 % จากตลาดรวม 2,500 ล้านบาท
- ต้องการให้เน้น Channel ใหม่ ๆ ในการขาย
- ต้องการสื่อให้รู้สึกว่าความรักสุนัข เป็นอันดับ 1 คุณสมบัติของผลิตภัณฑ์เป็นอันดับรองลงมา
- “คนซื้อไม่ได้ใช้ คนใช้ไม่ได้ซื้อ”

ประเด็นปัญหา/คำถก

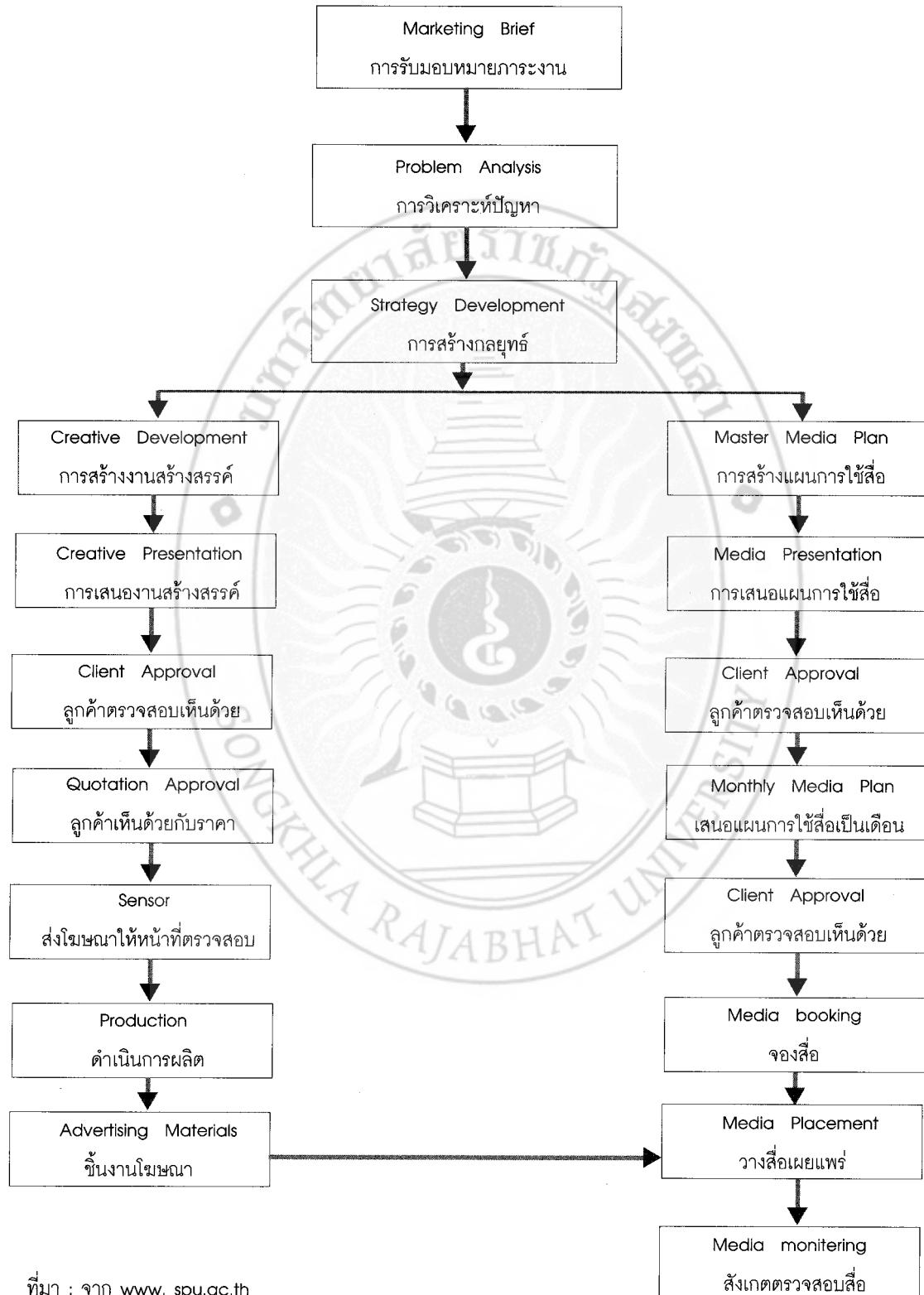
ข้อมูล Brief ผลิตภัณฑ์อาหารสุนัข D-DOX ได้ให้ข้อมูลอะไรบ้างเพื่อใช้จัดทำเป็น Advertising Campaign Planning และมีกระบวนการในการทำโฆษณาอย่างไร แนวทางการวิเคราะห์

จากการณีศึกษา Brief ผลิตภัณฑ์อาหารสุนัข D-DOX นี้ต้องการให้นักศึกษาที่เรียนทางด้านโฆษณาได้ฝึกวิเคราะห์ถึงกระบวนการการทำงานการโฆษณาซึ่งเริ่มต้นด้วยการรับข้อมูลจากเจ้าของผลิตภัณฑ์ (Marketing Brief) และลิ้นสุดลงที่ชั้นงานโฆษณาได้รับ การเผยแพร่และมีการสังเกต และตรวจสอบลือที่เผยแพร่ ซึ่งในการการวางแผนการโฆษณาจะต้องและสามารถใช้ลือให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นหัวใจของการวางแผนและกลยุทธ์การโฆษณา โดยจะมาจากแผนการตลาดที่เจ้าของผลิตภัณฑ์ และบริษัทตัวแทนโฆษณา (Agency) ตกองกันตามความต้องการของลูกค้าและ Agency

ซึ่งใน Brief ผลิตภัณฑ์อาหารสุนัข D-DOX นี้ได้มีการวิเคราะห์สถานการณ์ในเรื่องสภาพการณ์บริษัทหรือผลิตภัณฑ์ รวมทั้งสถานการณ์ทางการตลาดในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นรายละเอียดของบริษัท/ผลิตภัณฑ์/บริการ สภาพการแข่งขันหรือตำแหน่งครองใจในตลาด รายละเอียดทั่วไปเกี่ยวกับตลาดและบริการ ประวัติการขายและล้วนแบ่งตลาดรายละเอียดผู้บริโภคเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจซื้อ การใช้กลยุทธ์ราคา ประวัติการใช้ลือในอดีต รวมทั้งรายละเอียดเกี่ยวกับตลาดเป้าหมาย เป็นต้น

ในการใช้การณีศึกษานี้อาจใช้ในการฝึกนักศึกษาในการซักถามข้อมูลของผลิตภัณฑ์จากการ Brief ของลูกค้าในประเด็นต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นเมื่อได้ข้อมูลที่ครบถ้วนแล้วก็จะสามารถนำกลับไปเสนอให้บริษัทเพื่อกำหนดรายละเอียดของแต่ละประเด็นเพื่อวางแผนโฆษณาและกำหนดเป็นกลยุทธ์ในการโฆษณาตามกระบวนการทำโฆษณา ดังนี้

กระบวนการทำโฆษณา (Advertising Process)

ที่มา : จาก www.spu.ac.th

5. การจัดทำเป็นสรุป Brief ของผลิตภัณฑ์ โดยการยกตัวอย่างผลิตภัณฑ์ในตลาดหรือสร้างผลิตภัณฑ์ขึ้น เพื่อวางแผนประชาสัมพันธ์ ตัวอย่างกรณีศึกษา

การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างภาพลักษณ์

บริษัทเลี้ยงเพลงจำกัด ก่อตั้งเมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2540 ลินค้าหลักคือ เพลงป็อป (Pop Song) มีนักร้องเป็นพรีเซนเตอร์ และอาศัยยุทธวิธีทางการตลาดเข้ามาช่วยในการทำธุรกิจการสร้างนักร้อง ใช้ เทคนิคการขาย ทั้งความสามารถและภาพพจน์ บวกเข้ากับสำเนียงดุริท์ที่หันสมัย และยุทธวิธีทางการ ตลาด โดยมีกลุ่มผู้ฟัง เป้าหมายสำคัญเป็นตลาดกลุ่มวัยรุ่นในเมือง และวัยรุ่นที่วัยเป็นลำดับ เนื่องจาก ตลาดวัยรุ่นเป็นตลาดที่ใหญ่ และกว้างจังมีการแบ่งกลุ่มผู้บริโภคเป็น 2 กลุ่มอย่างชัดเจน หรือ กลุ่มเด็กวัยรุ่น และกลุ่มที่เรียกว่า สีชมพู คือชาวบ้านผู้ใหญ่

นโยบายการสร้างนักร้องของค่ายเลี้ยงเพลง คือการไม่นำบริษัทไปผูกติดกับนักร้องคนใดคนหนึ่ง แต่จะขึ้นอยู่กับระบบการทำงานของบริษัท เพราะเชื่อว่ายอมมีความเสื่อมนิยมได้ แต่บริษัทจะต้องคงอยู่ และสามารถผลิตนักร้องใหม่ ๆ เข้าสู่ตลาดได้เสมอ จึงมุ่งให้ความสำคัญกับระบบบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ หากนักร้องคนใดคนหนึ่งที่เป็นดาวเด่นของบริษัทมีอันเป็นไป ก็จะไม่ส่งผลกระทบต่อยอดขายรวมของบริษัท เพราะจะขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารในการทำการตลาดมากกว่า เนื่องจากทัศนคติและวัฒนธรรม เป็นเรื่องเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา การทำงานขึ้นอยู่กับการประยุกต์ตัวเองให้สามารถการเปลี่ยนแปลงได้ทัน

นอกจากนี้ ค่ายเลี้ยงเพลงยังวางแผนดำเนินการตามน้ำหนาทางการตลาดมากกว่าผู้อื่นตามตลาด เพลงของบริษัทจะต้องดีนไปตามตลาดใหญ่ของโลก เพราะมีเดียวที่ถึงกันหมด ซึ่งเรียกว่า Commercial Art

ค่ายเลี้ยงเพลงได้รับนักร้องคนแรกเข้ามาในสังกัด ชื่อ โรสแมรี่ อายุ 19 ปี โดยมีเป้าหมายผลิต อัลบัมเพลงจากกลุ่มตลาดวัยรุ่น แต่เนื่องจากเป็นบริษัทก่อตั้งใหม่ และมีเงินทุนน้อย จึงได้ออกแผ่นเพลง ชิงเกล้อลัมบ์ 4 เพลงขึ้นมาลองตลาดก่อน ในชื่ออัลบัม Punky Rose ปรากฏว่า ไม่ได้รับความสนใจจาก แผ่นเทป เนื่องจากนักร้องคนนี้ไม่เป็นที่รู้จักและแผ่นเทปไม่มีมันใจว่า อัลบัมของนักร้องคนนี้จะขายได้ 3 เดือน ต่อมา เพลง “ให้ทำอย่างไร” ซึ่งเป็นเพลงเอกของอัลบัมได้รับกระแสตอบรับจากผู้ฟัง โดยได้รับการโทรทัศน์ ในสถานีวิทยุอดนิยมของวัยรุ่น ให้ติดอันดับ 1 ใน 5 เพลงฮิตประจำสัปดาห์ เหตุการณ์นี้ทำให้บริษัทเลี้ยงเพลง เกิดความมั่นใจว่า อัลบัมโรสแมรี่น่าจะขายได้ จึงตัดสินใจผลิตอัลบัมเต็ม 12 เพลง และคิดหาแนวทางที่ จะทำให้ โรสแมรี่ เป็นที่รู้จักในกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น เนื่องจากในปัจจุบัน นักร้องส่วนใหญ่มักจะเป็นบุคคล ที่มีชื่อเสียงมาก่อน ซึ่งทำให้รับประทานว่า จะมีกลุ่มผู้ซื้อที่เป็นแฟน ๆ ของบุคคลนั้น ๆ อยู่แล้วกลุ่มนี้ เดรอสแมรี่เป็นบุคคลที่ไม่เป็นที่รู้จักมาก่อน เธอมีเพียงความสามารถทางด้านการร้องเพลงที่โดดเด่นเท่านั้น จึงต้องหาวิธีการสร้างภาพให้กับโรสแมรี่ เพื่อส่งเสริมน้ำหนักให้กับผลงานของเธอ พร้อมไปกับการสร้าง

การยอมรับในกลุ่มคนฟังเพลงวัยรุ่น ซึ่งเป็นกลุ่มฟังเพลงที่อ่อนไหวกับกระแสต่าง ๆ ได้อยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้เพื่อสร้างความมั่นใจว่าอัลบัมเพลงของເຊື່ອຈະได้รับการสนับสนุนจากคนฟังอย่างรวดเร็ว และมากที่สุด

ข้อมูลส่วนตัว

โรสแมรี เป็นลูกครึ่งพิลิปปินส์-ไทย มีชื่อเต็มว่า โรสแมรี คาชันดิง เกิดที่ประเทศไทย คุณพ่อของโรส เป็นนักดนตรีมือกีตาร์ ชาวพิลิปปินส์ชื่อ คาชันดิง มีคุณแม่เป็นคนไทย ปัจจุบัน โรสกำลังศึกษา วิชาด้านการบริหารธุรกิจที่ Stamford College สาขาวิชาระดับตรี 19 ปีสูง 153 ซม. ผู้นี้เป็นคนรักเสียงเพลง และชอบฟังเพลงหลากหลายแนว จึงส่งผลให้เธอสามารถร้องเพลงในแนวต่าง ๆ ได้อย่างคล่องแคล่ว เช่น กัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อโปรดปรานร้องเพลงในจังหวะ Medium เป็นที่สุด ด้วยเหตุผลที่ว่า เป็นจังหวะเพลงที่ผสมผสานความใส เข้ากับความหนักของดนตรี ซึ่งเปรียบได้กับตัวເຊື່ອที่เป็นคนสดใสรุ่นใหม่ มันได้ ลุยได้ หัวเราะง่าย ร้องให้เก่ง และอารมณ์อ่อนไหว

ด้วยเหตุที่เป็นคนรักการอ่าน ชอบคิด ชอบเขียน เธอจึงเป็นเจ้าของสำนักงานส่วนตัวที่ไฟแรงจับใจ เป็นจำนวนมาก ซึ่งเขียนขึ้นจากประสบการณ์ และชีวิตรอบข้างตัวເຊື່ອ จนกระทั่งเมื่อเข้าสู่วงการเพลง ก็ได้นำความคิด ความรู้สึกเหล่านั้นเข้ามาหลอมรวมไว้ในบทเพลงที่ร้อง อีกทั้งยังได้บรรจงฝากรີไม้ ลายมือการแต่งเพลงไว้ในอัลบัมนี้ด้วย ซึ่งได้แก่เพลงที่กำลังฮิตอยู่ขณะนี้คือ เพลง “ให้ทำอย่างไร”

อัลบัมชุดแรกของເຊື່ອได้ผสมผสานแนวดนตรีร่วมสมัยที่หลากหลาย จึงสามารถเป็นตัวแทนของ ยุคสมัยและคนรุ่นใหม่ได้เป็นอย่างดี โดยมีแนวเพลงหลักเป็นแนวเทคโนโลยี และเทคโนโลยีพัฒนา อัลบัมชุดนี้เป็นอัลบัมชุดแรกที่เปิดตัว로서 เข้าสู่ถนนดนตรีอย่างเต็มตัวและความหวังของເຊື່ອมีใช้อยู่กับการขึ้น อันดับต่าง ๆ ทางสถานีวิทยุทุกแห่ง แต่ເຊື່ອผู้ที่จะเป็นนักร้องที่มีคุณภาพคนหนึ่งของวงการ

ประเด็นปัญหา/คำถาม

กระบวนการและกลยุทธ์ในการสร้างภาพลักษณ์ให้กับ โรสแมรี เพื่อให้ເຊື່ອ เป็นที่รู้จัก ได้รับความนิยมจากกลุ่มเป้าหมาย ทำได้อย่างไร
แนวทางการวิเคราะห์

จากการศึกษาในครั้งนี้จะใช้กลยุทธ์ในการสร้างภาพลักษณ์เพื่อการ ประชาสัมพันธ์ โดยเพื่อวิเคราะห์ Brief พลิตภัณฑ์ ซึ่งในที่นี้คือ “โรสแมรี” ซึ่งเป็นนัก ร้องใหม่ที่ยังไม่มีครุรัจกมาก่อน จึงจำเป็นต้องมีการสร้างภาพลักษณ์ให้กับโรสแมรีเพื่อ ให้เป็นที่รู้จักของคนฟัง ดังนี้

- ค้นหาถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ในภาพลักษณ์ของ พลิตภัณฑ์ที่มีอยู่แล้วในปัจจุบัน โดยการทำ SWOT ANALYSIS อันเป็นการศึกษา วิเคราะห์เพื่อหาสู่ทางและการวางแผนการดำเนินงานในขั้นต่อไป

จุดแข็ง (Strength)

- โรสแมรีเป็นคนที่สุดใส ร่าเริง สนุกสนาน มีอารมณ์อ่อนไหวตามลักษณะคิลปินนักร้องที่คนฟังวัยรุ่นต้องการ เข้ากับกลุ่มลูกค้าเป้าหมายที่วางแผนไว้
- โรสแมรีเป็นคนรักการอ่าน ชอบคิด ชอบเขียน ทำให้ผลงานที่เขียนจากประสบการณ์ลายเป็นเนื้อร้องของเพลงยิ่ดของเธอ คือ เพลง “ให้ทำอย่างไร”

จุดอ่อน (Weakness)

- โรสแมรีเป็นคิลปินใหม่ ยังไม่เคยมีครัวรู้จักมาก่อน

โอกาส (Opportunity)

- เพลง “ให้ทำอย่างไร” ซึ่งเป็นเพลงที่โรสแมรีแต่งเนื้อร้องขึ้นเอง ได้รับการโหวตในสถานีวิทยุยอดนิยมของวัยรุ่น ติด 1 ใน 5 เพลงชิตยอดนิยมประจำสัปดาห์
- แนวเพลงของโรสแมรีเป็นแนวเพลงผสมผสานดนตรีร่วมสมัยที่หลากหลาย เป็นตัวแทนของยุคสมัย คนรุ่นใหม่ ซึ่งตรงกับกลุ่มเป้าหมายก็คือคนฟังเพลงวัยรุ่นในยุคนี้

อุปสรรค (Threat)

- นักร้องของบริษัทอื่น ๆ ในปัจจุบันมักเป็นนักร้องที่เคยมีชื่อเสียงมาก่อน ซึ่งอย่างน้อยมีคนฟังกลุ่มนึงรู้จักอยู่แล้ว และจะเป็นกลุ่มผู้ซื้ออัลบัมของคิลปินคนนั้น ๆ

2. วางแผนและกำหนดขอบเขตของภาพลักษณ์ที่บริษัทด้วยการจะสร้างให้เกิดขึ้นในจิตใจของคนฟัง เช่น อาจถามว่า โรสแมรีคือใคร? ทำอะไรอยู่? มีจุดยืนคืออะไร? อุปทาน?

3. คิดหัวข้อ (themes) ต่างๆ เพื่อใช้ในการสร้างภาพลักษณ์แก่คนฟัง ได้แก่ เนื้อหาข่าวสาร (message) ที่เราจะใช้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ต่อไป หัวข้อเหล่านี้อาจใช้เป็นคำขวัญ (slogan) หรือหัวข้อสั้นๆ ที่กินความและชวนให้จดจำได้ง่าย หรืออาจเป็นข้อมูลที่โดดเด่นของตัวคิลปินนักร้อง ทำให้คนฟังเกิดความประทับใจและอยากร่ำฟังเพลง รวมทั้งชื่อเทปเพลงต่อไป

4. ใช้เครื่องมือสื่อสารต่างๆ เข้าช่วยในการดำเนินงานสร้างภาพลักษณ์ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เข้าถึงประชาชนเป้าหมายได้อย่างกว้างขวาง ซึ่งอาจใช้สื่อมวลชนต่างๆ เข้าช่วยประกอบ เช่น การແผลงช่าว การเผยแพร่ข่าวทางหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ รวมทั้งการใช้การโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ (Public Relations Advertising) สิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่น จุลสาร โปสเตอร์ แผ่นปลิว แผ่นพับ รวมทั้งจัดกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ เพื่อให้โรสแมรีได้มีโอกาสพบปะกับคนฟัง และคนฟังเองก็จะมีโอกาสสัมผัสกับโรสแมรี เช่น มินิคอนเสิร์ต การไปอกรายการต่าง ๆ ทั้งทางสถานีวิทยุและโทรทัศน์ เป็นต้น

บทสรุป

จากการณีศึกษาทั้ง 5 ตัวอย่างจะเห็นได้ว่า การใช้กรณีศึกษาประกอบการเรียน การสอนนิเทศศาสตร์ มีความหลากหลายและมีความน่าสนใจเป็นอย่างมาก ซึ่งการ วิเคราะห์ตีความในแต่ละกรณีศึกษานั้น จำเป็นต้องอาศัยความรู้จากหลากหลายด้าน เช่นมาประกอบ ดังนั้น ในการนำกรณีศึกษาไปใช้ กรณีศึกษาหนึ่ง ๆ จึงสามารถใช้ ร่วมกันได้ในหลาย ๆ วิชา หรือหากใช้ในวิชาเดียวกันก็สามารถนำไปปรับเปลี่ยน ประดิษฐ์คำตาม/ปัญหาในการวิเคราะห์ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการนำไปใช้ว่าจะใช้ในวิชาใด และต้องการลอนเรื่องอะไร ซึ่งผู้สอนนิเทศศาสตร์สามารถนำแนวทางจากกรณีศึกษา ตัวอย่างทั้ง 5 ดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเรียนการสอนทางด้าน นิเทศศาสตร์ได้ต่อไป

บรรณาธิการ

กาญจนा แก้วเทพ. สื่อสารมวลชน : ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา. คณะ นิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2541.

ประมะ ลดเตชะนิน. หลักนิเทศศาสตร์. กรุงเทพฯ, 2533.

มาลี บุญศิริพันธ์. การเขียนสารคดีสำหรับสื่อสิ่งพิมพ์. คณะสารศึกษา และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535.

การอบรมเชิงปฏิบัติการ “การสอนด้วยกรณีศึกษาในสาขาวิชานิเทศศาสตร์” ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ จังหวัดปทุมธานี. เอกสารประกอบการบรรยาย, ลิงหาคม 2547.

www.bu.ac.th

www.spu.ac.th